

TEKST: NUMERI 23:23

DR. M.J. PAUL

TEKSTKEUS

Koning Balak gaat uit van een effectieve werking van een vervloeking, zodat hij Israël kan verslaan. Is dit een heidense voorstelling, of hadden de Israëlieten eenzelfde gedachte? Hoe is de relatie tussen dat gedachtegoed en ons wereldbeeld? In onze samenleving is in toenemende mate van vervloekingen, uitgesproken door aanhangers van 'zwarte magie' en andere godsdiensten. Kunnen we die uitspraken naast ons neerleggen of moeten we die serieus nemen? Wanneer verandert God voor ons de vloek in een zegen?

EXEGESE

Numeri

Het boek Numeri beschrijft de reis van het volk Israël naar het beloofde land Kanaän. In de hoofdstukken 13-25 staan allerlei tekenen van Gods trouw tegenover Israëls ontrouw. Numeri 21 meldt de verovering van Horma en een groot deel van het Overjordaanse. Daarna volgen drie hoofdstukken over Bileam, waarin blijkt dat God niet slechts tegen fysiek geweld beschermt, maar ook tegen de vernietigende vloek van geestelijke machten. Numeri 22-24 staat tussen Israëls succesvolle veldtochten tegen de Amorieten en de Midianieten (Num. 31).

Voor de datering van het bijbelboek, zie de inleidingswerken en de Bijbelcommentaren. Er zijn onvoldoende redenen waarom dit boek pas in de tijd van de ballingschap gedateerd moet worden en die tijd zou weerspiegelen. De magische praktijken waren niet slechts in Babylonië aanwezig, maar ook in veel oudere culturen.

Numeri 22-24

Wanneer Sihon en Og zijn verslagen (21:21-35), legeren de Israëlieten zich in de vlakten van Moab (22:1). Balak, koning van Moab, is bevreesd en stuurt gezanten van Moab en Midian naar Pethor aan de Eufraat (600 km naar het noorden in Aram, vgl. Num. 23:7 en Deut. 23:4) om de ziener Bileam, de zoon van Beor, te halen. Ze moeten hem vragen mee te gaan om het volk Israël te vervloeken, zodat de Moabieten dat volk kunnen verslaan. De koning is overtuigd van de uitwerking van de vloekmacht van Bileam (vs. 6). Bileam, die zelf vermoedelijk allerlei goden diende, verwacht 's nachts een aanwijzing van JHWH, de God van Israël. Daaruit blijkt dat de HEERE, de God van Israël, toestemming moet geven om Zijn volk aan te tasten. In het antwoord geeft God aan, dat de ziener het volk Israël niet mag vervloeken, omdat het een gezegend volk is (vs. 12; vgl. Gen. 12:3 en Num. 6:24-27).

Bij de tweede poging krijgt Bileam toestemming om te gaan, maar hij mag slechts spreken wat God tot hem zegt (vs. 20). Tijdens zijn reis naar Moab ziet de ezelin een engel, maar Bileam ziet eerst niets. Ondanks zijn reputatie als 'ziener' is hij uit zichzelf niet in staat de realiteit van de geestelijke wereld waar te nemen.

Eenmaal bij Balak geeft Bileam direct aan dat hij nog niet weet wat hij zeggen zal en daarin afhankelijk van God is (vs. 38). De koning neemt de ziener mee naar een plaats waar hij een deel van het volk Israël kan zien. Daar wordt een offer gebracht (vermoedelijk aan de God van Israël) om Hem te bewegen goddelijke krachten te verbinden aan de magische bezweringen (23:1-2). Magie werkt immers alleen als deze geautoriseerd wordt door een

hogere macht. Daarna spreekt God en de heidense magiër Bileam geeft een boodschap door, waaruit blijkt dat het een onmogelijkheid is Israël te vervloeken, omdat dit tegen de wil van de God van Israël ingaat (vs. 8). Koning Balak reageert verontwaardigd en neemt de ingehuurde vervloeker kwalijk dat hij zegende in plaats van vervloekte (vs. 11). Bileam heeft weliswaar geen zegen uitgesproken, maar de koning vat de weigering te vervloeken blijkbaar op als een zegen. Bileam ziet zichzelf als niet meer dan een doorgever van godsspraken, maar Balak beschouwt hem als een magiër die desgewenst anderen kan vervloeken.

De tweede poging mislukt ook, althans in de ogen van Balak, en hij vraagt of de ziener in geen geval wil zegenen (vs. 25). Bileam antwoordt hem op de inmiddels bekende wijze dat hij slechts zegt wat de HEERE tot hem spreekt (vs. 26; vgl. 22:38; 23:3,12).

Daarna komt de Geest van God over Bileam, wat ertoe leidt dat hij een derde profetische spreuk aanheft (24:2vv.). Na veel positieve zaken genoemd te hebben over Israël klinkt het: 'Wie u zegent, die zij gezegend, en vervloekt zij, wie u vervloekt' (vs. 9). De wijze waarop een volk of natie zich opstelt tegenover Israël is de reden dat het met deze natie goed of slecht gaat, overeenkomstig de verbondsrelatie tussen God en Israël, beschreven in Genesis 12:3 en 27:29. Dan geeft Bileam zijn vierde spreuk, uitlopend op uitspraken over diverse andere volken.

In het slotvers 25 wordt meegedeeld dat Balak en Bileam beiden hun eigen weg gaan en het wordt in het midden gelaten wat er van hen is geworden. Die leegte wordt later ingevuld: de Israëlieten doden Bileam met het zwaard nadat hij tot een heidens feest geadviseerd had (31:8,16; Joz. 13:22).

Zie verder Deuteronomium 23:4-5; Jozua 24:9-10; Nehemia 13:2; Micha 6:5; 2 Petrus 2:15 en Openbaring 2:14.

De tweede spreuk (23:18-24)

Bij de tweede poging spreekt Bileam spreekt over Gods betrouwbaarheid en over de onveranderlijkheid van Zijn plannen. Balak denkt namelijk dat God, na Israël gezegend te hebben (vgl. vs. 11), alsnog overgehaald kan worden om te vervloeken. Dat is echter onmogelijk. Als God Israël heeft gezegend, kan Bileam die zegen niet herroepen (vs. 20).

Afhankelijk van de betekenis van de gebruikte woorden zegt Bileam dat er in Israël geen onrecht en geen kwaad is die een straf rechtvaardigen ofwel dat God niet zal toestaan dat Israël schade berokkend wordt. 'awen (ongerechtigheid, onheil, pijn) en 'amaal (kwaad, ellende, moeite) zijn woorden die niet alleen de daad, maar ook de gevolgen ervan kunnen aangeven. De begrippen kunnen een geestelijke of ethische kwalificatie hebben (ongerechtigheid en boosheid/kwaad; zo SV, WV) of spreken over geestelijke en fysieke rampen (onheil en ellende, zo NBG, NBV). In de eerste betekenis is er onder Israël geen sprake van ongerechtigheid en zonde, die tot een vloek zouden kunnen leiden. In de tweede betekenis is er geen sprake van de gevolgen van zonde en ongerechtigheid.

Bij de eerste opvatting handelt God uit genade met zijn volk, zodat vers 21b een consequentie aangeeft. Bij de tweede verklaring is er een parallelie met de tweede vershelft: de aanwezigheid van de HEERE in het midden van Israël brengt welzijn en vrede.

Hij heeft Israël uit Egypte geleid (vs. 22). Zijn kracht in Israël is te vergelijken met die van een wilde os (de Assyrische *rimu*, een groot soort bison; Job 39:12-15; Ps. 22:22; de vertaling 'eenhoorn' is niet juist).

Het volgende vers spreekt over toverij en waarzeggerij. De uitdrukkingen *nachasj* (toverij, betovering) en *qesem* (divinatie, waarzeggerij) zijn woorden die verwijzen naar twee methoden voor het vinden van de wil van de goden. De eerste term (ook in 24:1) is de gebruikelijke term voor algemene divinatie uit natuurlijke tekenen, bv. de vlucht van vogels of tekenen aan de hemel. Vanwege het noemen van wolken en vogels in de Deir 'Alla inscriptie (zie onder) denken sommigen bij Bileam aan vogeldivinatie of wolkenwaarzeggerij.

De tweede term (ook in 22:7) betreft waarzeggerij en kan in verschillende vormen plaatsvinden: helderziendheid (Zach. 10:2 en Ezech. 13:9; 22:28), raadplegen van de geest van een dode (1 Sam. 28:8) en een paar andere vormen, zoals het werpen van het lot d.m.v. pijlen (Ezech. 21:21-22). Al deze zaken zijn in Israël verboden, zie Exodus 22:18 en Deuteronomium 18:9-14. Ook hebben deze methoden tegen Israël geen kans van slagen.

Wat Bileam hier precies zegt, hangt af van de vertaling van het voorzetsel *be*, dat zowel 'in' als 'tegen' kan betekenen. Vertaald met 'tegen' (SV, NV, WV) is de betekenis dat bezweringen tegen Israël niets uitwerken. Wanneer we voor 'in' kiezen (NBV), betekent het dat Israël zich niet met deze praktijken bezig houdt. De vertaling 'in' is de gebruikelijke vertaling van het voorzetsel, maar in dit verband is de vertaling 'tegen' meer op zijn plaats: wat Balak ook wil, door Gods bescherming werken vervloekingen niets uit. De context wijst niet op zondige praktijken die er al of niet in Israël zijn, maar op Gods bescherming tegen magische praktijken. In Deuteronomium 18 is daarentegen het verband dat de occulte praktijken overbodig zijn, omdat God profeten zendt (zie de preekschets over dit gedeelte).

Het vervolg van de tekst legt de nadruk op wat God Zelf doet in Israel. Het is een volk dat zich opricht als een leeuw en niet zal rusten voordat het zijn vijanden heeft verslagen (vs. 24). Israëls vijanden, inclusief Balak, zullen verslagen worden.

Deir 'Alla

Dat Bileam, de zoon van Beor, bekend stond als een machtig vervloeker blijkt ook uit een tekst die in 1967 ontdekt is bij Tell Deir 'Alla, een plaats ongeveer 8 km ten oosten van de Jordaan, even boven de Jabbok/Zerka. Deir 'Alla wordt door velen gelijkgesteld met Pniël (Gen. 32:30) en Sukkot (Richt. 8). De tekst, geschreven met rode en zwarte inkt op een pleisterlaag, dateert uit de achtste eeuw v.Chr. Het is zo goed als zeker dat dit dezelfde Bileam is, terwijl de inhoud van het boek Numeri teruggaat tot Mozes, rond 1400 v.Chr. Bileam werd dus eeuwen later nog geëerd als een beroemde ziener. Een gedeelte uit de gevonden tekst, waarin de verering van andere goden tot uiting komt, luidt: 'En de goden kwamen tot hem 's nachts en zij spraken tot hem volgens de lastgeving van El [de oppergod] en zij zeiden tot Bileam, de zoon van Beor: Aldus zal hij doen ... En Bileam stond op de volgende morgen ... De goden verzamelden zich en de Sjaddai-goden stelden zich op in vergadering en zij zeiden tot Sjagar: Gij moogt breken de grendels van de hemel. In uw wolk daar zij duisternis en geen lichtglans... Gij moogt angst geven door een donkere wolk, maar wees niet voor eeuwig toornig!' Vgl. K.A.D. Smelik, *Neem een boekrol en schrijf*, Zoetermeer, 2006, 95-103. Mogelijk dat niet-Israëlieten later in het Overjordaanse zijn komen wonen en hun godsdienstige tradities hebben voortgezet.

THEOLOGISCHE NOTITIES

1. De woorden voor zegen en zegening komen maar liefst 516 keer voor in de Bijbel, terwijl de begrippen die verband houden met vervloeken 199 keer aangetroffen worden. De laatste categorie is bijna uitsluitend aanwezig in het Oude Testament, namelijk 180 maal, terwijl het Nieuwe Testament slechts 19 vermeldingen heeft.

2. De term 'vervloeken' komt in de Bijbel in verschillende contexten voor. Allereerst zijn er de uitspraken van God waarin Hij een vervloeking uitspreekt. Dit gebeurt over de slang in Genesis 3 en over Kaïn in het volgende hoofdstuk.

3. Mensen kunnen ook een vervloeking over elkaar uitspreken. Noach doet dit over Kanaän (Gen. 9:25). De Filistijn Goliath vervloekt David bij zijn goden (1 Sam. 17:43). Simeï vervloekt David tijdens diens vlucht uit Jeruzalem (2 Sam. 16:5-14). Beide verwensingen en vervloekingen blijken echter niet te werken ten opzichte van Gods verkoren koning. Dit is een

belangrijke aanwijzing dat zegen en vloek niet magisch werken (als een soort ‘mana’, zoals in oudere wetenschappelijke literatuur nogal eens gesteld wordt), maar afhankelijk zijn van goddelijke activiteit.

4. Een vloek in de Bijbel betekent een vervloeking in de naam van God of andere goden, met de bedoeling dat Gods straf een bepaalde persoon zal treffen. (Het lichtvaardig en ongeoorloofd gebruik van de naam van God valt onder het verbod van Exodus 20:7, maar wordt met andere woorden omschreven dan ‘vloek’).

Het woord ‘*arar*’ (Num. 22:6) wordt veel gebruikt voor vervloeken en staat vooral in poëtische teksten en wetsgedeelten (bijv. Gen. 12:3; Deut. 27:15-26). Hetzelfde woord wordt gebruikt voor Gods vervloeking van priesters (Mal. 2:2). In de geschiedenis van Bileam komen nog meer woorden voor met de betekenis ‘vervloeken’, maar het is moeilijk de betekenisnuances te achterhalen. Voor een overzicht van de mogelijkheden, zie het artikel ‘Curse, Malediction’ in VanGemenen, *NIDOTTE* 4, 491-493.

De effectiviteit van de uitspraak hangt af van de autoriteit die aangeroepen wordt. Soms wordt God aangeroepen, zoals in Jozua 6:26 en 1 Samuël 26:19 ‘vervloekt voor de HEERE’. Soms heeft de vloek de vorm van een gebed voor goddelijk ingrijpen, zoals in Jeremia 18:21-23. Tevens moet er iets zijn bij het slachtoffer, waardoor de vloek geldigheid kan krijgen, want een onverdiende vervloeking werkt niet. Die is als een mus en zwaluw die wegvliegen (Spr. 26:2). Een niet te rechtvaardigen vloek kan zelfs terugkeren op de persoon die hem heeft uitgesproken (Ps. 109:17-20).

5. Mesopotamische wetten noemen tovenarij een zware misdaad, maar dan bedoelt men zwarte magie. Tovenars moesten verdronken worden volgens de Codex Hammurabi (Pritchard, *ANET*, 166) en het maken van magische middelen (bijv. dranken) is verboden volgens de Midden Assyrische wetten (*ANET*, 184). Tovenarij in de zin van goedaardige magie had echter een legitieme plaats in de samenleving, in de vorm van het exorceren van demonen en het afweren van de effecten van zware magie.

6. Bileam is een beroemd ziener, die in contact met de ‘goden’ (gevallen engelen, demonische machten) staat, waardoor hij bovennatuurlijke krachten kan uitoefenen, evenals de tovenaars in Egypte (Ex. 7:22; 12:12). De vergelijkende godsdienstwetenschap maakt duidelijk dat vervloekingen vaak de gewenste uitwerking hebben. Niet alleen als de getroffensten dit geloven, maar ook wanneer zij onwetend zijn. Ook op afstand werkt de vloek als negatieve macht.

7. Wij kunnen de vraag stellen, wat er gebeurd zou zijn als Bileam zijn oorspronkelijke woorden wel had kunnen uitspreken. Was er dan een vloek over het volk gekomen? Voor het antwoord is het belangrijk te beseffen dat JHWH, de God van Israël, machtiger is dan de andere goden of godenzonen. Ten aanzien van Abram geldt dat mensen die hem vervloeken zelf vervloekt zullen worden. En het reeds genoemde Spreuken 26:2 geeft aan dat een vloek zonder grond geen schade zal doen (vgl. ook Ezech. 13:18-23). Wanneer Israël leeft naar Gods wil, zal Hij beschermen tegen kwade machten en wie Hij zegent, zal gezegend zijn. Dus theoretisch was het mogelijk dat Bileam vervloekingen had uitgesproken, terwijl die toch geen uitwerking hadden. Het is onjuist een magische opvatting van vloeken te hebben, waardoor God wel ‘verplicht’ was het uitspreken van deze negatieve woorden te verhinderen. God laat in de geschiedenis van Bileam zien dat Hij regeert, en kwade voornemens kan ombuigen, maar zelfs wanneer de vervloekingen geuit worden, kan Hij Zijn volk behoeden. Problemen ontstaan uiteraard als Hij Zijn bescherming terugtrekt, gewoonlijk vanwege zonden van de Israëlieten. Dan krijgen kwade machten meer mogelijkheden.

8. In Leviticus 26 en Deuteronomium 28 staan conditionele vervloekingen, bedoeld om Israël tot geloof en gehoorzaamheid te bewegen, zodat God het volk zegent. De twee mogelijkheden moeten door het volk uitgebeeld worden op de bergen Ebal en Gerizim (Deut. 27:11-26; Joz. 8:30-35).

9. Jozua heeft een vervloeking uitgesproken over hem die Jericho zal herbouwen (Joz. 6:26). Eeuwen later, in de tijd van Achab, komen deze woorden uit in het gezin van Hiël (1 Kon. 16:34).

10. Jezus vervloekt een vijgenboom en de uitwerking maakt duidelijk hoe effectief zijn spreken is (Mar. 11:12-14, 20-24). Hij spreekt in Mattheüs 25:31-46 over het toekomstige oordeel. Dan zal Hij 'de gezegenden' welkom heten en 'de vervloekten' van zich stoten. De Heiland roept zijn volgelingen op hun vijanden lief te hebben, te zegenen wie hen vervloeken en te bidden voor hen die smadelijk tegen hen handelen (Luk. 6:27-28). De apostelen trekken die lijn door ten opzichte van vervolgers en kwaaddoeners (Rom. 12:14; 1 Petr. 3:9). Maar tegen dwaalleraren met valse leringen en praktijken of tegen mensen onder invloed van een kwade macht (bv. Hand. 13:6-12), die het Evangelie tegenwerken en verdraaien, worden wel vervloekingen uitgesproken. In 1 Korinthe 16:22 staat het *anathema*: 'Indien iemand de Heere Jezus niet liefheeft, die zij een vervloeking'. Het betreft hier vroeg-gnostische leraren die in de gemeente van Korinthe waren binnengedrongen. Hetzelfde *anathema* geldt voor de bringers van een ander evangelie in Galaten 1:8-9. In beide gevallen is dit een voorwaardelijke uitspraak. Paulus past in Galaten 3 de belofte van Genesis 12:3 toe op de prediking van het Evangelie aan de volken. Christus heeft de vloek van de wet op zich genomen en daardoor komt de zegen van Abraham tot hen (Gal. 3:13-14).

11. Uit het bovenstaande blijkt, dat mensen niet zomaar zegen en vloek op een effectieve manier kunnen uitspreken. In de eerste plaats is van belang in wiens naam (met welk gezag) deze woorden gezegd worden en in de tweede plaats zijn geloof en leven van de ontvanger belangrijk. De vervloeking heeft in de theorie en praktijk van het protestantisme bijna geen betekenis meer, maar de interesse in zegenende handelingen neemt sterk toe (zie bv. *Dienstboek - Een proeve*, deel II: Leven, Zegen, Gemeenschap, Zoetermeer, 2004. In deze uitgave van de Protestantse Kerk in Nederland gaan bijna driehonderd pagina's over zegeningen, terwijl het woord 'vervloeking' nagenoeg ontbreekt).

De laatste jaren komt er wel meer belangstelling voor de doorwerking van vloeken die te maken hebben met occulte praktijken. Wanneer mensen de door God gegeven grens overschrijden en zich bezighouden met verboden praktijken (Deut. 18:9-14) kan dat een occulte belasting met zich meebrengen. Ook kunnen mensen in de naam van allerlei goden of demonische machten een vervloeking over anderen uitspreken. Ook een zelfvervloeking komt voor, bijvoorbeeld in de eden die leden van geheime genootschappen zweren. Wanneer men uit deze beweging stapt en geheimen verraaft, rusten zelfvervloekingen op hen en hun nageslacht.

12. In de toenemende belangstelling voor dit onderwerp is het boek van Derek Prince, met de titel *Zegen of vloek, aan u de keus*, zeer bekend geworden. Critici brengen tegen zijn benadering in, dat hij christenen plaatst onder de verbondszege en -vloek van de wet van Mozes, terwijl een christen toch vrij is van de wet. Daarmee doet men echter geen recht aan het uitspreken van vervloekingen. Het lezen van het boek van Prince kan de gedachte oproepen dat wij voortdurend bedreigd worden door allerlei vloeken (ook door negatieve uitingen over onszelf). Hierbij bestaat het gevaar dat woorden te veel als magische krachten

worden gezien die uit zichzelf werken, terwijl wij boven zagen dat vloeken zonder grond hun doel missen. Wie vertrouwt op God en de geestelijke wapenrusting aandoet (Ef. 6), zal veilig zijn tegen de vele vurige pijlen die de boze op ons afvuurt. Dan geldt de belofte van 2 Thess. 3:3 'Maar de Heere is getrouw, Die u zal versterken en bewaren van de boze'. Maar wie zich met verboden zaken inlaat en zondigt, zal daar de negatieve gevolgen van ervaren.

Voor meer informatie, zie de Bijbelcommentaren. In M.J. Paul, G. v.d. Brink, J.C. Bette (red.), *Bijbelcommentaar Leviticus-Deuteronomium* (Studiebijbel Oude Testament, deel 2. Veenendaal, 2005) staat een Excurs over 'Zegen en vloek'. Zie ook Maarsingh, B., *De vervloekingen in de Bijbel*, Amsterdam, 1996.

AANWIJZINGEN VOOR DE PREDIKING

Het is denkbaar dat enige malen over de geschiedenis van Bileam gepreikt wordt. In dat geval kan de geschiedenis uitgebreid behandeld worden en kunnen elementen uit deze schets verwerkt worden. Hier ligt de nadruk meer op een enkel aspect en als daarvoor gekozen wordt, kan de preek thematisch opgezet worden. In dat geval is het mogelijk te kiezen uit de onderstaande gezichtspunten.

1. Er is een relatieve onbekendheid van de gemeente met onderwerp 'vervloekingen'. Sommige gemeenteleden hebben hier echter wel mee te maken. Men kan bang zijn voor rituelen waarover men leest of die door buurtgenoten of collega's uitgevoerd worden. Ook zijn er gemeenteleden die in hun verleden hierbij betrokken waren. In het gemeentewerk en pastoraat kan dit nagevraagd worden. Een preek over dit onderwerp mag geen 'bangmakerij' zijn, maar dient vooral een uitweg te bieden.
2. Voor een deel van de gemeente staat dit onderwerp ver van hen af door een westerse manier van denken, waarbij magie en andere godsdiensten al gauw als verzinsels afgedaan worden. Verhalen als die van Bileam komen 'primitief' over. Ook orthodoxe christenen kunnen zo denken. Het waarheidselement in deze visie is, dat er ook veel 'namaak' is en lang niet altijd zijn vervloekingen verbonden met geestelijke machten. Maar soms is de praktijk wel reëel. Voor de aansluiting in de prediking met de hoorders is het van belang om deze problematiek te benoemen. Op deze vooronderstellingen ben ik ingegaan in het boek *Geestelijke strijd: demonie en bevrijding in christelijk perspectief*, Zoetermeer, 2007⁴.
3. De God van Israël is de God der goden. Hij is de enige echte God. Maar de macht van satan en de gevallen engelen (demonen) is reëel. Mensen kunnen met hen in verbinding staan en zo macht over anderen uitoefenen. Wat betekent dit?
4. De boodschap van de tekst is veiligheid. God is de grote Beschermers van Zijn volk. Als Hij beschermt, kunnen die kwade machten geen invloed uitoefenen. God had beloofd het volk te zullen zegenen. 'Ik ben met u' en 'Ik ben uw Beschermers'. In het slot van Jesaja 54 staat een geweldige belofte: 'Alle instrument dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken' (vs. 17).
5. Wanneer zijn wij veilig? Paulus noemt in Efeze 6 de geestelijke wapenrusting. Hij geeft eerlijk toe dat we niet te maken hebben met een gewone oorlog, maar dat we te strijden hebben tegen geestelijke boze machten in de lucht. Het is van belang om actief de geestelijke wapenrusting aan te doen. Daarvoor is het goed om te weten wat er globaal gaande is, maar het is niet nodig alle tegenkrachten precies te kennen. Het volk Israël was zich ook niet bewust van de actie van Balak.

6. Voor ons is 30 april een feestdag, koninginnedag. Maar al eeuwen lang is de nacht van 30 april op 1 mei voor aanhangers van satan een heel bijzondere nacht. Zij noemen die de Walpurgisnacht. Dan komen mensen samen om tot satan te bidden of hij de kerk, de gemeenten, de voorgangers en de ambt dragers schade wil toebrengen. Ze bidden om chaos en bederf bij de scholen en bij de overheid. Alle christelijke normen en waarden moeten afgebroken worden.

7. Voorbeelden van ‘zwarte magie’ zijn bijvoorbeeld te vinden in W.C. van Dam, *Dämonen und Besessene*, Aschaffenburg, 1970; K. Koch, *Seelsorge und Okkultismus*, 28^e druk, Gmünd, 2006; P. Horrobin, *Healing and Deliverance. The Practice of Deliverance Ministry*, Kent, 2003 (o.a. slachtoffers van voodoo-rituelen). De Engelse Doreen Irvine werd ingewijd in het satanisme en door haar bovennatuurlijke gaven zelfs twee jaar achtereen gekozen tot Europese koningin van de heksen. Zij kon dieren doden door naar hen te kijken. In haar boek verklaart ze dat zwarte heksen de macht hebben om een effectieve vloek op mensen te leggen. Deze vrouw is later christen geworden en heeft over haar vroegere praktijken en haar bekering verteld in *Van Hekserij tot Christus*, Den Haag, 1989.

8. Vanuit het pastoraat zijn meer voorbeelden te noemen, ook in onze tijd in Nederland (zie daarvoor allerlei recente tijdschriften en websites). Het valt te verwachten dat we er in de toekomst vaker mee te maken krijgen. Hoe meer de oosterse invloeden toenemen in onze cultuur, des te meer komen dergelijke verschijnselen voor, evenals allerlei bijgelovige praktijken om veilig te zijn. Het is van belang oog te hebben voor de werken van satan, maar als we leven vanuit de overwinning van Christus, staan we niet alleen. Er is bescherming en bevrijding bij Hem!

9. Sommige mensen weten en merken dat een vervloeking over hen is uitgesproken. Hoe is bevrijding hiervan mogelijk? Door dit te belijden voor God en de mogelijke aanknopingspunten in ons leven verwijderen. We mogen bidden om vergeving en bevrijding door het volbrachte werk van Christus. De Bijbel geeft aan dat we veilig zijn als we bij God horen, maar zonder Hem staan we open voor allerlei onheil. Het volk Israël is later heel wat keren verslagen. Allerlei vervloekingen troffen doel, toen men ongehoorzaam was en afgoden gingen dienen.

10. Gemeenteleden kunnen worstelen met de vraag wanneer ze rechtvaardig voor God zijn. De schepping ligt immers onder Gods oordeel en de vloek der wet is een angstige werkelijkheid. Er mag gelukkig geweest worden op het feit dat Christus aan het kruis heeft geleden en daar gestorven is. Het kruis is symbool van vervloeking. Paulus schrijft in Galaten 3: ‘Christus heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons; want er is geschreven: Vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt’ (vs. 13). Het klassieke Avondmaalsformulier zegt van Christus dat ‘Hij Zijn gezegend lichaam aan het kruis heeft laten nagelen, opdat Hij het handschrift onzer zonden daaraan zou hechten; en heeft alzo de vervloeking van ons op Zich geladen, opdat Hij ons met zijn zegening vervullen zou’. Dit betekent dat we onszelf niet hoeven te bevrijden. Welke vervloeking ook op ons rust, doordat we de wet niet gehouden hebben, of dat andere mensen bovennatuurlijke krachten te hulp roepen om ons te treffen, wij mogen gaan naar Christus.

11. Het is mogelijk dat mensen ons beschimpen en vervloeken. Mogen we dan uit wraak een of andere vloek over hen uitspreken? Hierop is het antwoord van het Nieuwe Testament duidelijk ontkennend. De Heere Jezus leert: ‘Hebt uw vijanden lief; zegent ze die u vervloeken; doet wel degenen die u haten; en bidt voor degenen die u geweld doen, en die u

vervolgen' (Matt. 5:44). Petrus schrijft in zijn eerste brief: 'Vergeld niet kwaad voor kwaad, of schelden voor schelden, maar zegent daarentegen; wetende, dat gij daartoe geroepen zijt, opdat gij zegening zoudt beërven' (3:9). Ook vervloekers kunnen gered worden!

12. Er is geen toverij tegen Jakob, noch waarzeggerij tegen Israël', omdat God het volk beveiligde. Daarom kon Bileam niet vervloeken, maar slechts zegenen (vgl. Deut. 23:5 'de vloek in een zegen veranderd'). Hoe zijn wij veilig? Als we schuilen bij God Zelf en vertrouwen op Zijn belofte. Zoals in het Wilhelmus staat: 'Mijn schild ende betrouwen zijt Gij, o God, mijn Heer! op U zo wil ik bouwen, verlaat mij nimmermeer!'

13. Balak staat model voor mensen die denken dat voor eer en geld alles te koop is. Tegelijkertijd blijkt hij een groot geloof te hebben in de kracht van de magie en spaart hij kosten noch moeite om een ziener in te huren die het volk Israël moet vervloeken. Maar de overwinningstocht van Israël naar het beloofde land is niet tegen te houden met geweld, noch met geld en magie. Op dezelfde wijze breekt ook het Koninkrijk van God zich baan sinds de eerste komst van Jezus in deze wereld. Er is geen enkele macht of kracht die dit Rijk zal kunnen tegenhouden. Het Koninkrijk van God zal voltooid worden wanneer de Messias Jezus zal komen op de wolken van de hemel met macht en majesteit.

LITURGISCHE SUGGESTIES

Schriftlezingen: Numeri 22:1-12, 23:18-26 en Efeze 6:10-16.

Psalm 27:1,2,5,7; 33:5; 37:11,12,13; 91:1,5; 93:1-4; 97:7; Gebed des Heeren: 8,9. LvK 401; 411:6; 423; 429; 432.